

LAUSUNTO

25.5.2026

VN/16684/2026

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta

Vastaanottaja: Tilastokeskus

Asia: Lausuntopyyntö tilastotuotannon muutoksista

Lausuntopyynnön diaarinumero: TK/1065/00.07/2026

Lausunnonantajan lausunto

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta (Tane) kiittää mahdollisuudesta lausua tilastotuotannon muutoksista. Tane edistää sukupuolten tasa-arvoa yhteiskunnassa, joten lausunto keskittyy sukupuolten tasa-arvoon liittyviin näkökulmiin.

Tane ilmaisee vakavan huolensa ehdotuksesta lakkauttaa ja supistaa sukupuolten tasa-arvon kannalta keskeisiä tilastoja. Tasa-arvoisen yhteiskunnan edistäminen ja tasa-arvon turvaaminen edellyttävät sukupuolen mukaan eriteltyä tietoa yhteiskunnan eri osa-alueilta. Tutkittu tieto ja tilastot ovat keskeisiä välineitä tietoon perustuvan päätöksenteon varmistamisessa. Siksi Tane korostaa, että mahdollisten tilastotuotannon muutosten yhteydessä sukupuolivaikutukset on arvioitava huolellisesti ja vaikutusarvioinnit on otettava huomioon ennen päätöksentekoa.

Sukupuolten tasa-arvon kannalta keskeisiä lakkautusuhana alla olevia tilastoja ovat muun muassa:

- koulutusta koskevat tilastot (Koulutukseen hakeutuminen, Koulutuksen keskeyttäminen, Opintojen kulku, Oppimisen tuki ja Sijoittuminen koulutuksen jälkeen),
- oikeutta ja rikoksia koskevat tilastot (Rikos- ja pakkokeinotilasto ja Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset)
- vaaleihin liittyvä tilastointi (vaalitulokset)

Nämä tilastot tuottavat keskeistä tietoa esimerkiksi sukupuolistuneen ja naisiin kohdistuvan väkivallan (ml. seksuaalirikokset) tilanteesta Suomessa, lasten ja nuorten sukupuolittuneista koulutuspoluista sekä vaalien osalta esimerkiksi ehdokkaiden, äänestäjien ja valittujen sukupuolijakaumasta. Lisäksi lakkautusuhan alla on lukuisia muita tilastoja, joiden merkitys sukupuolten tasa-arvolle tulee arvioida huolellisesti.

Supistettavien tilastojen joukossa on puolestaan työelämän tasa-arvon ja palkkatasa-arvon edistämisen kannalta keskeisiä tilastoja, kuten ansiotasoindeksi, jonka avulla seurataan naisten ja miesten välisen palkkaeron kehittymistä.

Tasa-arvon edistäminen ja seuranta ovat velvoitteita

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta tunnistaa tarpeen arvioida tilastotuotantoa tilanteessa, jossa Tilastokeskuksen resurssit vähenevät ja velvoitteet kasvavat. Hallitus on kuitenkin ohjelmassaan sitoutunut edistämään tietoon perustuvaa päätöksentekoa jatkamalla perus- ja ihmisoikeuksien viranomaisraportointia ja seuranta.

Tane pitää merkittävänä riskinä, että edellä mainittu hallitusohjelman tavoite ei toteudu, jos sukupuolten tasa-arvon kannalta keskeisiä tilastoja lakkautetaan ilman ennakkollista sukupuolivaikutusten arviointia ja tiedon saatavuuden varmistamista. Tane on huolissaan Tilastokeskuksen resurssien vähenemisestä ja sen vaikutuksista sukupuolten tasa-arvoon Suomessa.

Tane muistuttaa myös, että viranomaisilla on tasa-arvolain 4 §:n mukainen velvollisuus edistää sukupuolten tasa-arvoa kaikessa toiminnassaan. Tilastokeskus on pitkään tehnyt merkittävää työtä tasa-arvon edistämiseksi tuottamalla sukupuolen mukaan eriteltyä tilastotietoa, ylläpitämällä tasa-arvotilastoja sekä toteuttamalla laajoja tutkimuksia, kuten sukupuolistunutta väkivaltaa koskevan EU GBV -tutkimuksen Suomessa. Tilastokeskus on keskeinen toimija, jolla on erityinen asiantuntemus tuottaa ja tulkita tasa-arvon kannalta olennaista tietoa. Näitä tilastoja hyödynnetään laajasti viranomaisten, päätöksentekijöiden, tutkijoiden ja kansalaisjärjestöjen työssä, mukaan lukien Tane.

Kansallisten velvoitteiden lisäksi Suomella on myös kansainvälisiä velvoitteita seurata ja raportoida tasa-arvon tilasta. Suomi raportoi tasa-arvotilanteesta säännöllisesti muun muassa YK:n kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen (CEDAW) sekä Euroopan neuvoston Istanbulin sopimuksen puitteissa.

Tane korostaa, ettei päätöksiä tilastojen lakkauttamisesta ja supistamisesta tule tehdä, ennen kuin niiden vaikutukset on arvioitu perusteellisesti. Päätöksenteon tueksi on laadittava laadukkaat sukupuolivaikutusten arvioinnit, joista käy selkeästi ilmi muun muassa:

- missä ja mihin tarkoituksiin kyseisiä tilastoja tällä hetkellä käytetään,
- miltä osin ne ovat keskeisiä lakisääteisen tai kansainvälisten velvoitteiden mukaisen raportoinnin kannalta,
- sekä miten vastaava tieto turvataan jatkossa viranomaisten, päätöksentekijöiden, tutkijoiden ja kansalaisjärjestöjen käyttöön, mikäli Tilastokeskus luopuu niiden tuottamisesta.

Karoliina Partanen
puheenjohtaja
Tasa-arvoasiain neuvottelukunta

Taina Riski
pääsihteeri
Tasa-arvoasiain neuvottelukunta